

Tarkvaratehnika: tarkvaraprojekti juhtimine (loeng I)

Asko Seeba

Teemad

- Loeng I – sissejuhatus
- Loeng II – tarkvaraprojekti juhtimise kontseptsioonid
- Loeng III – tarkvaraprojekti juhtimise töövoog
- Loeng IV – tarkvaraarendusprotsessi rakendamine

Juhtimise funktsioonid

- Planeerimine
- Organiseerimine
- Inimeste juhtimine
- Kontroll

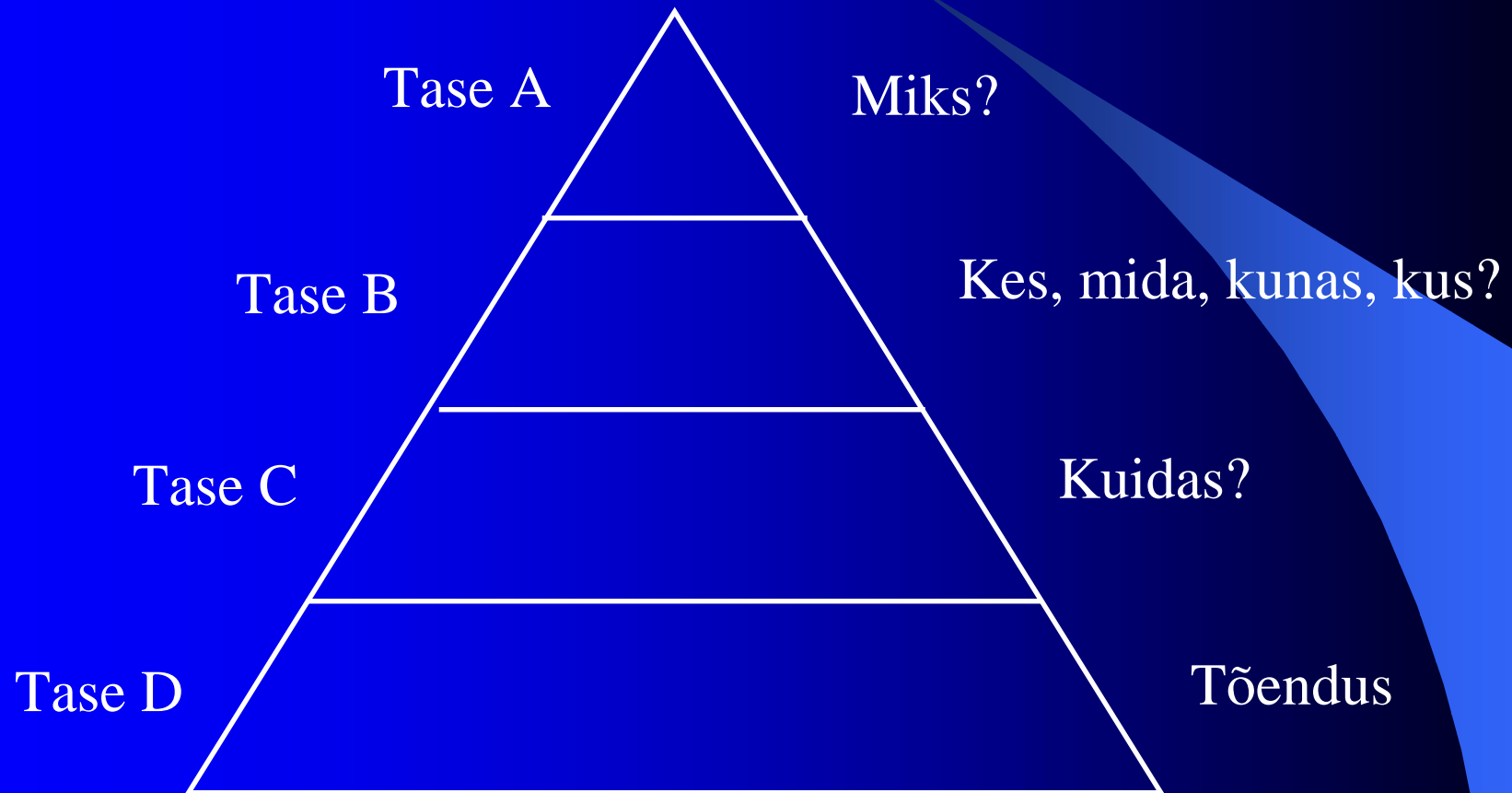
Uuemad juhtimisteooriad – täielik kvaliteedijuhtimine (TQM)

- Organisatsiooni juhtimise meetod
- Kvaliteedi kriteeriumiks kliendi nõudmine
- ISO 9001:2000

ISO 9001:2000 (I)

- Tase A – kvaliteedikäsiraamat
- Tase B – kvaliteediprotseduurid
- Tase C – töödokumendid
- Tase D – kvaliteediandmestik

ISO 9001:2000 (II)

Uuemad juhtimisteooriad – piirangute teooria (TOC)

- Eesmärk
  - Puhaskasum
  - Investeeringu tasuvus
  - Rahavoog
- Piirang e. pudelikael
  - Füüsiline
  - Turg
  - Ettevõtte poliitika

Projekt

- Mingi ajutine, unikaalne püüdlus teatava eesmärgi saavutamiseks
  - Uue toote või teenuse väljatöötamine
  - Uue sõiduki projekteerimine
  - Poliitilise kampaania läbiviimine
  - Silla ehitamine
  - Marsile kulguri saatmine
  - Internetti e-kauplemise teenuse ülespanemine

Projekti juhtimine

- Projektipõhine organisatsioon
  - Sobib seal, kus turg ei lase tekkida monotoonsetel/rutiinsetel protsessidel.
  - Turu rahuldamine käib projektide kaudu
  - Kliendi muutuvate ja keerukate probleemide lahendamiseks paindlikum
  - Vähem inimesi teeb rohkem asju

Projekti juhtimise probleemid

- Projekti juhtimine – mingile projektile esitatud nõuete täitmiseks vajalike teadmiste, oskuste, vahendite ja tehnika rakendamine vajalike tegevuste kaudu
- Projekti meeskond peab toime tulema
  - vastuoluliste tingimustega: projekti ulatus, aeg, hind, riskid ja kvaliteet
  - erinevate vajaduste ja ootustega osanike rahuldamisega
  - täitma tuvastatud nõudmised

Tarkvara väljatöötamise probleemide sümptomid

- Kasutaja või talitluse vajadused on rahuldamata
- Nõudmised logisevad
- Moodulid ei integreeru
- Raskesti hallatav
- Puuduste hiline avastamine
- Kehv kvaliteet või puudulik lõppkasutaja kogemus
- Kehv töövõime koormuse all
- Koordineerimata meeskonnatöö
- Valmimisjärgsed redaktsioonid

Sümptomite algpõhjused

Sümptomid

Rahuldamata vajadused
Logisevad nõudmised
Moodulid ei sobi
Raskesti hallatav
Hiline avastamine
Kehv kvaliteet
Meeskonna vastuolud
Järelredaktsioonid

Algpõhjused

Ebapiisavad nõudmised
Ebaseelge suhtlemine
Habras arhitektuur
Liigne keerukus
Avastamata vastuolud
Puudulik testimine
Subjektiivne hindamine
Koskmudeli kasutamine
Juhitamatud muutused
Kehv automatiseeritus

Parim tööpraktika

Arenda iteratiivselt
Halda nõudeid
Kasuta komponentarhitektuuri
Modelleeri visuaalselt (UML)
Kontrolli pidevalt kvaliteeti
Halda muudatusi

Arenda iteratiivselt

Arenda iteratiivselt

Halda nõudeid

Kasuta komponentarhitektuuri

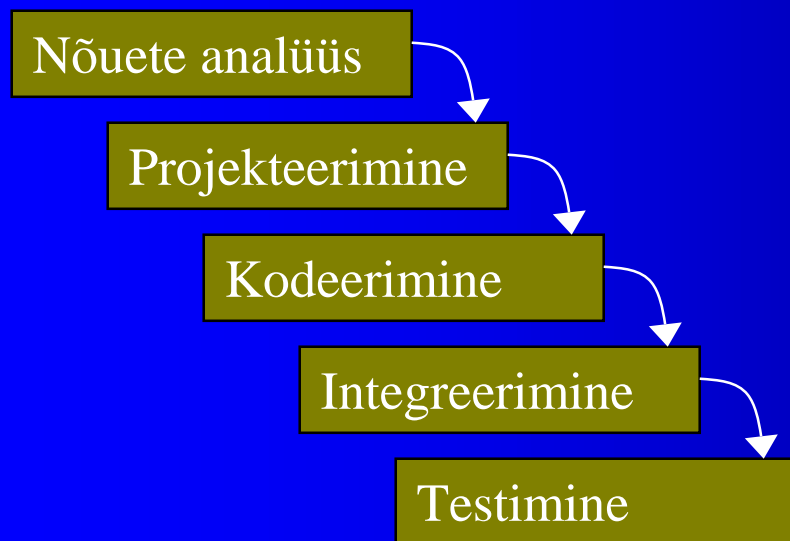
Modelleeri visuaalselt (UML)

Kontrolli pidevalt kvaliteeti

Halda muudatusi

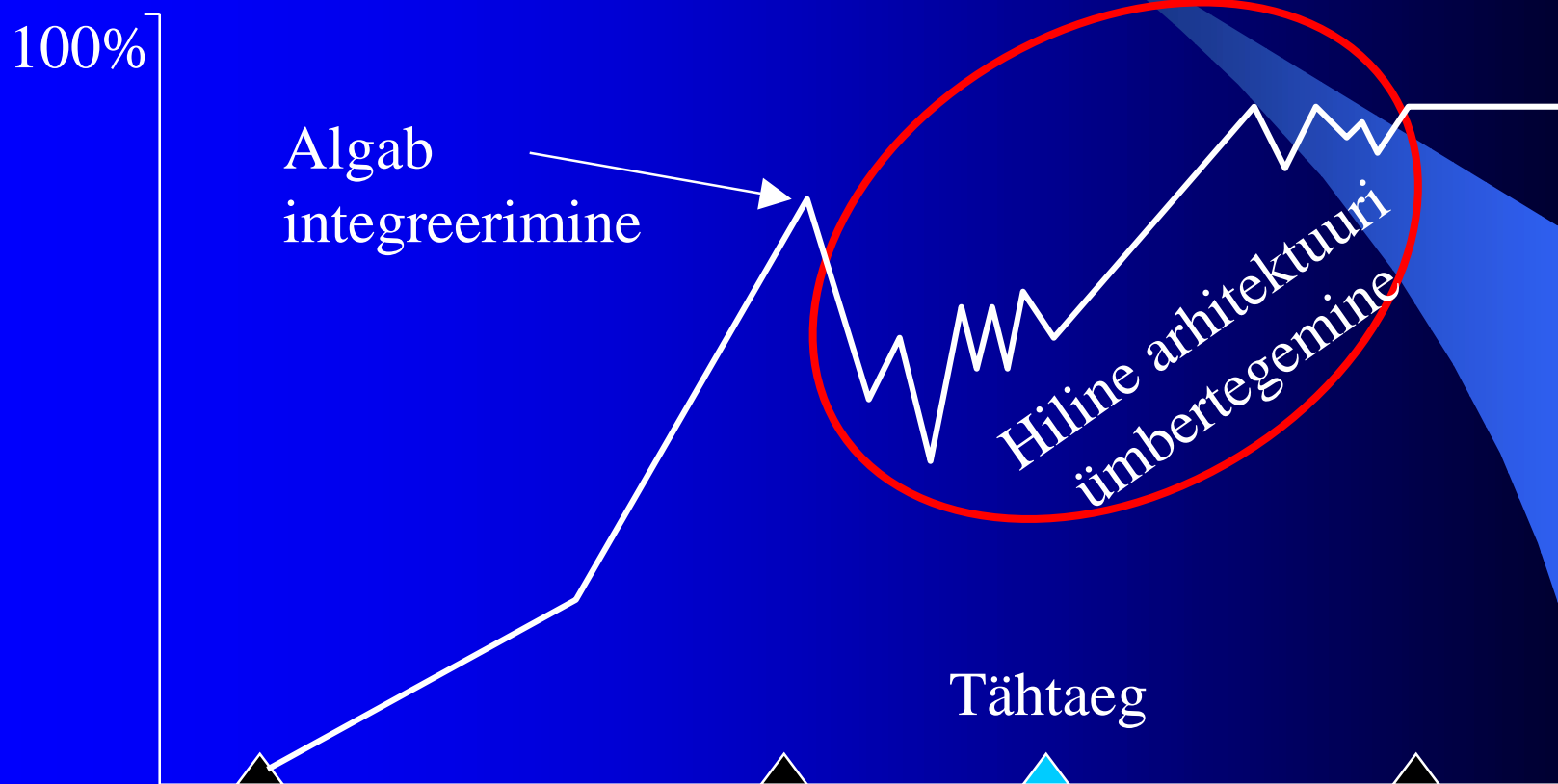
Klassikaline koskprotsess

Koskprotsess

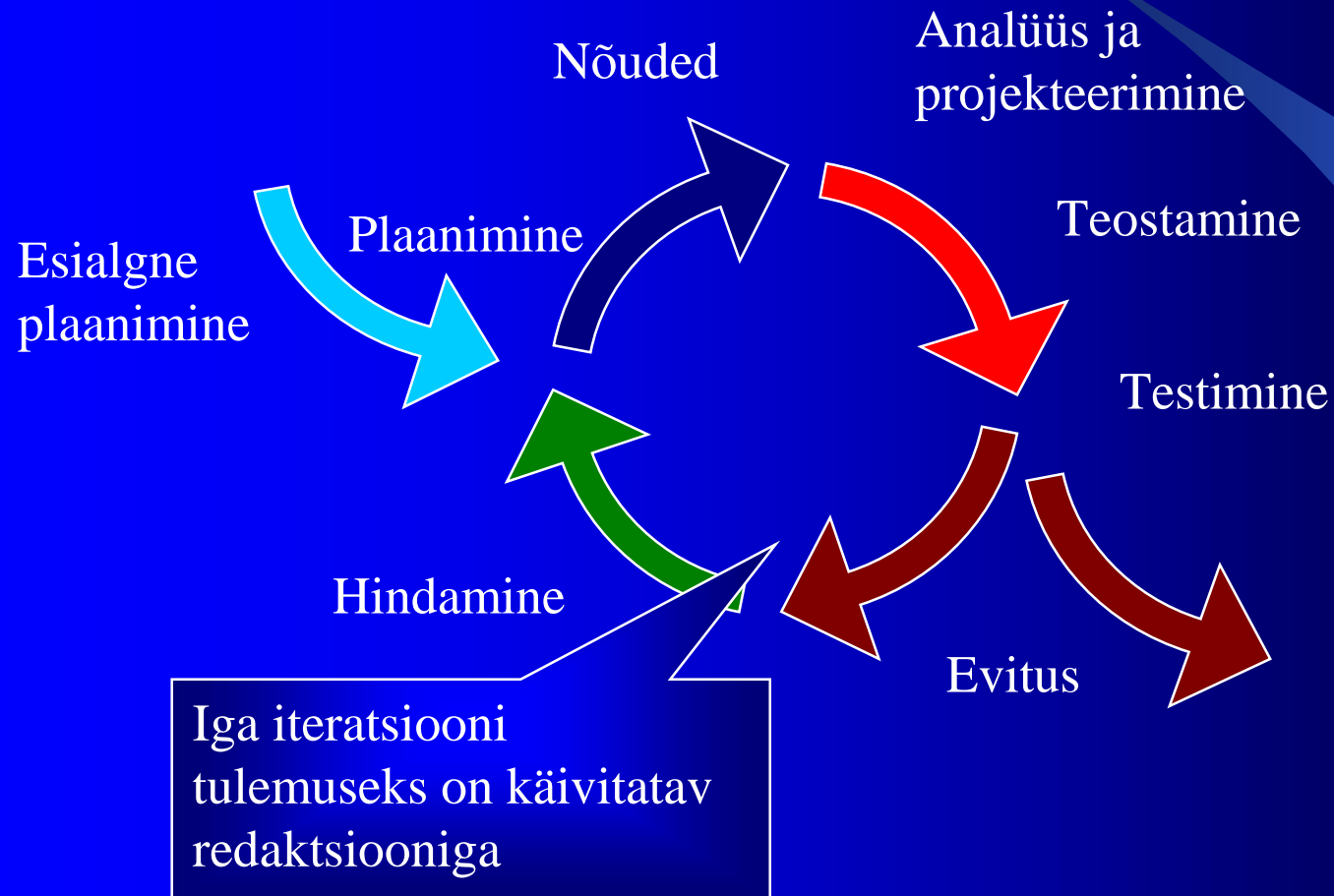

- Kriitiliste riskide lahendamine viibib
- Hindab progressi töö tulemuste pealt, mis on edasiste ajahinnangute andmiseks kehvad
- Integreerimine ja testimine viibib
- Välistab varajase evituse
- Sageli lõppeb suurte plaanimatute iteratsioonidega

Projekti tavaline areng

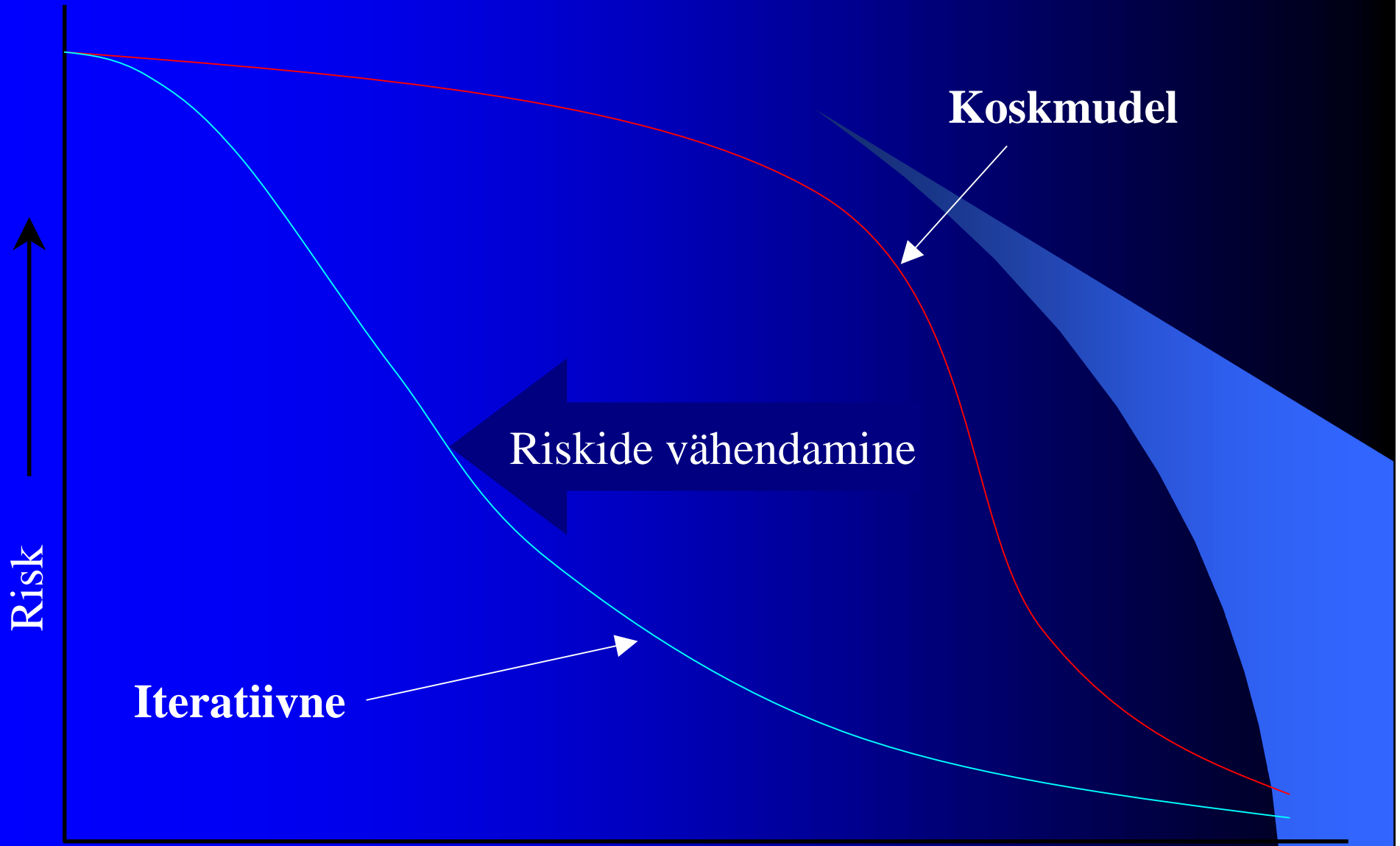

Iteratiivne väljatöötamine

Riskid vähenevad rütem

Halda nõudeid

Arenda iteratiivselt

Halda nõudeid

Kasuta komponentarhitektuuri

Modelleeri visuaalselt (UML)

Kontrolli pidevalt kvaliteeti

Halda muudatusi

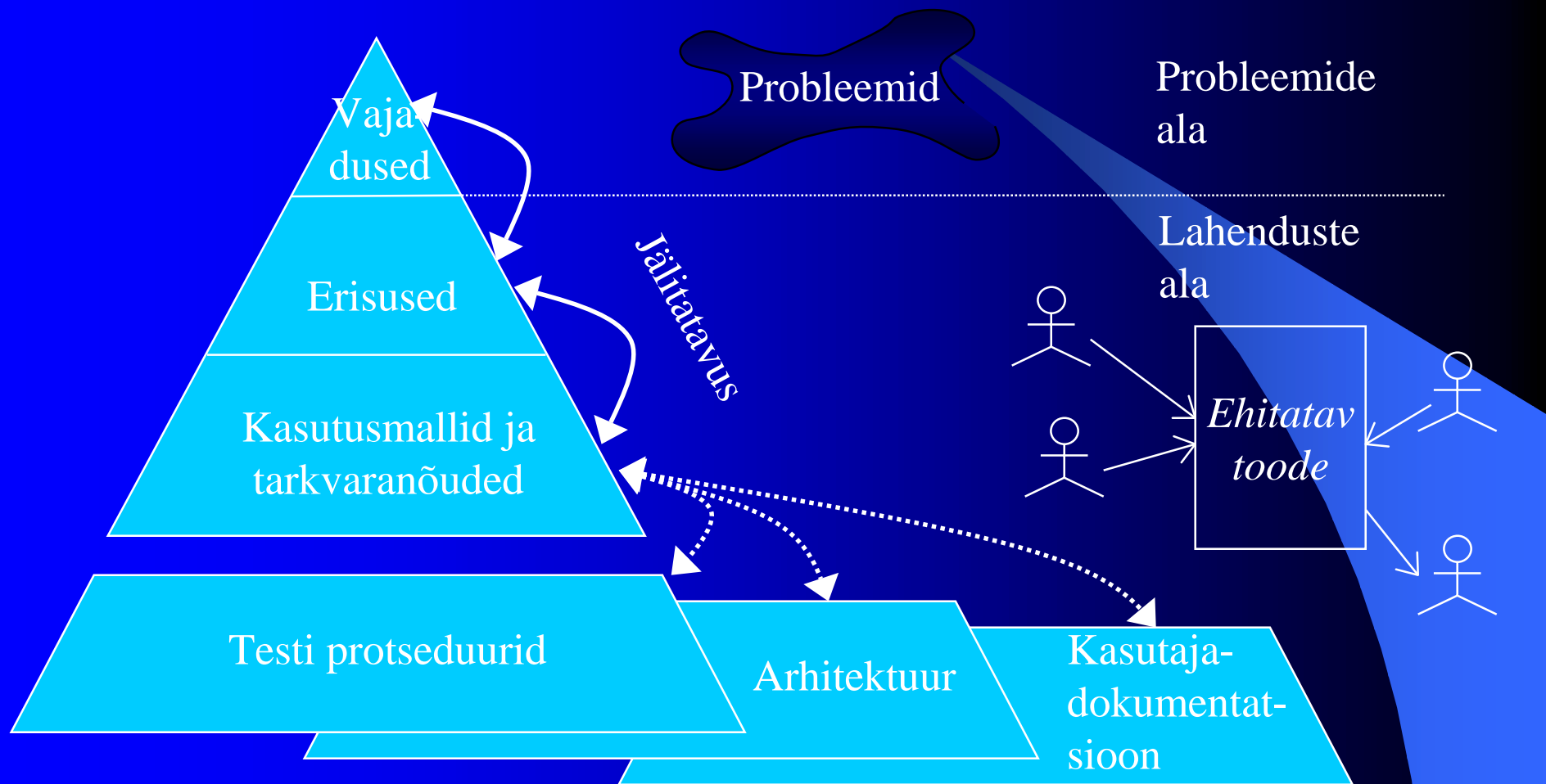
Nõuetealdus

- Tagab, et
  - lahendatakse õiget probleemi
  - ehitatakse õige süsteem
- kasutades süsteemi muutuvate nõuete süstematiseeritud
  - kogumist
  - organiseerimist
  - dokumenteerimist
  - ja haldamist.

Nõuetealduse tegevused

- Probleemi analüüsimine
- Kasutaja vajadustest arusaamine
- Süsteemi defineerimine
- Süsteemi ulatuse haldamine
- Süsteemi definitsiooni täpsustamine
- Õige süsteemi ehitamine

Tegevuste kaardistus

Kasuta komponentarhitektuuri

Arenda iteratiivselt
Halda nõudeid

Kasuta komponentarhitektuuri

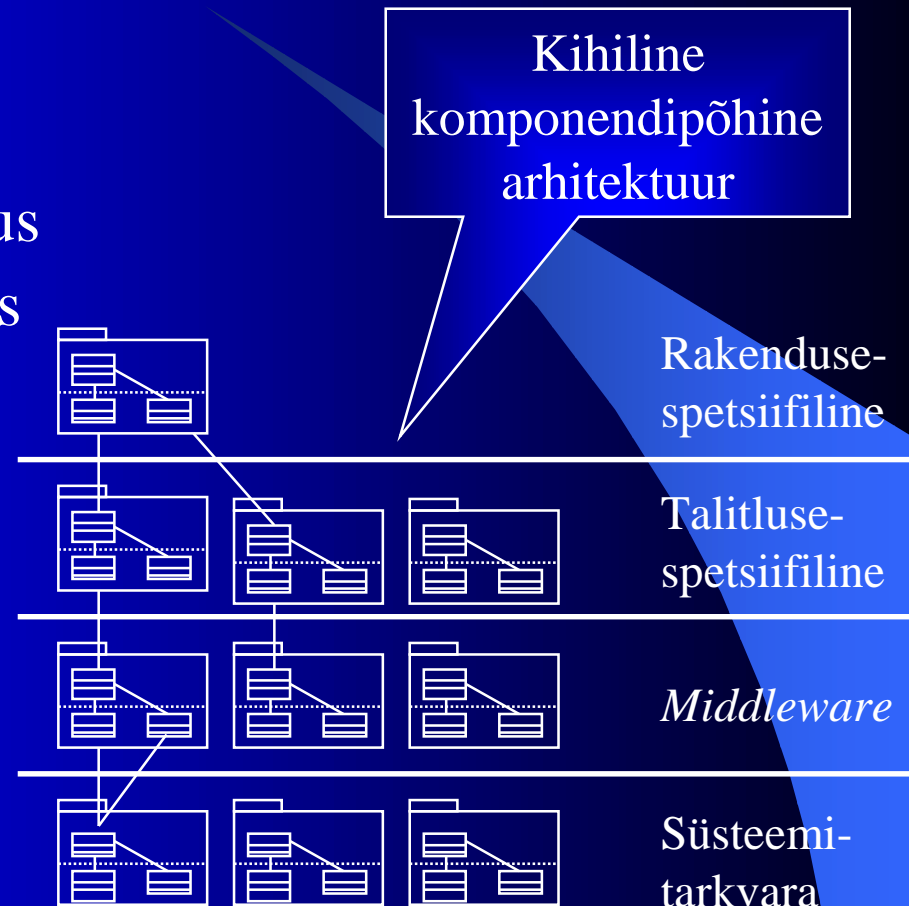
Modelleeri visuaalselt (UML)
Kontrolli pidevalt kvaliteeti
Halda muudatusi

Paindlik, komponendipõhine arhitektuur

- Paindlik
  - Vastab jooksvatele ja tulevastele nõuetele
  - Parandab laiendatavust
  - Võimaldab korduvkasutust
  - Kapseldab süsteemi sõltuvused
- Komponendipõhine arhitektuur
  - Korduvkasutab või kohandab komponente
  - Kasutab kommertsiaalselt saadaolevaid komponente
  - Arendab olemasolevat tarkvara inkrementaalselt

Komponendipõhise arhitektuuri otstarve

- Korduvkasutuse alus
  - Komponendi korduvkasutus
  - Arhitektuuri korduvkasutus
- Projektijuhtimise alus
  - Plaanimine
  - Personal
  - Üleandmine
- Intellektuaalne juhtimine
  - keerukuse haldamine
  - kooskõlalisuse hoidmine

Modelleeri visuaalselt (UML)

Arenda iteratiivselt

Halda nõudeid

Kasuta komponentarhitektuuri

Modelleeri visuaalselt (UML)

Kontrolli pidevalt kvaliteeti

Halda muudatusi

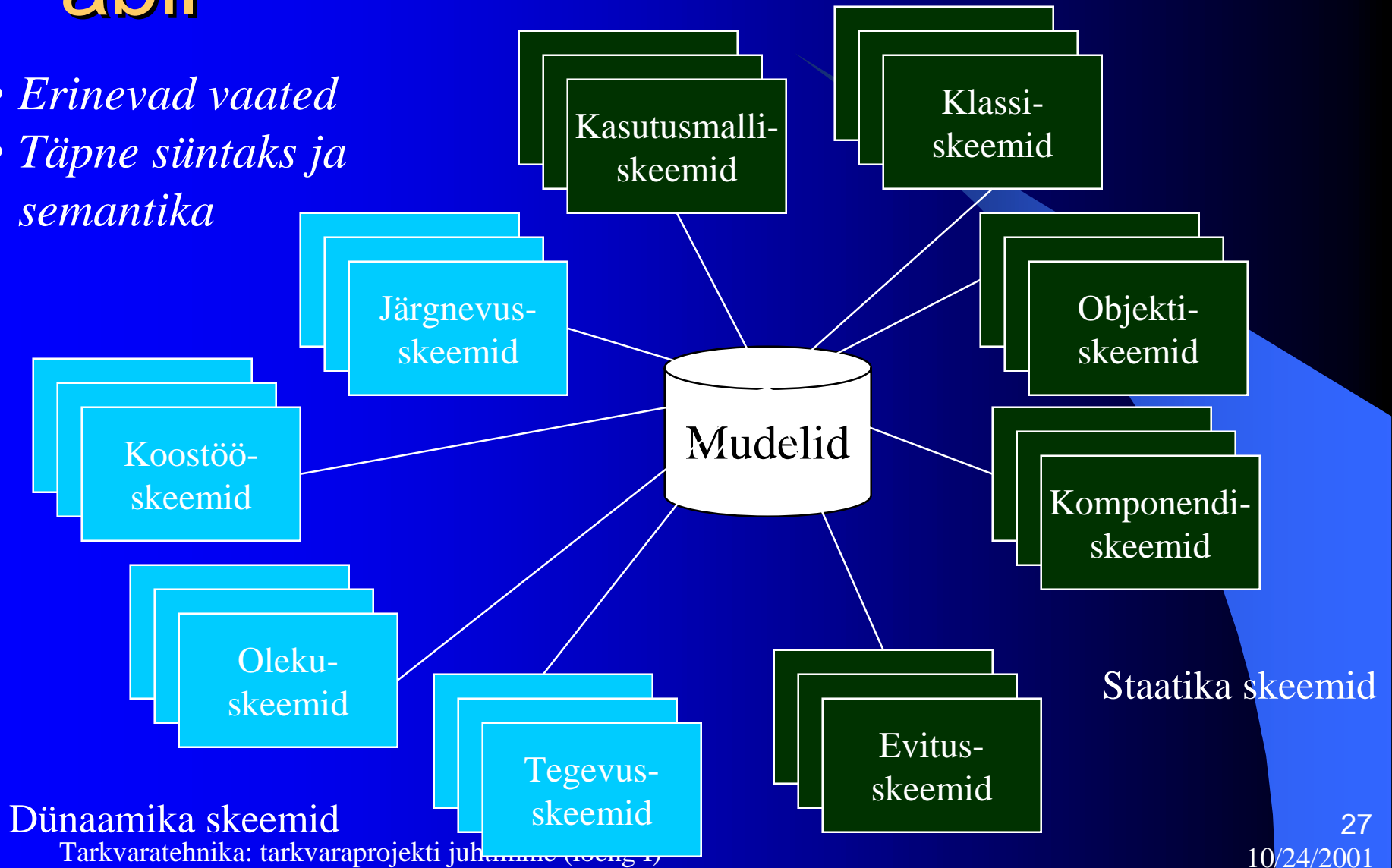
Miks modelleerida visuaalselt?

- Aitab

- kujutada süsteemi struktuuri ja käitumist
- näidata, kuidas süsteemi elemendid kokku sobivad
- hoida projekteerimine ja teostamine kooskõlas
- vastavalt vajadusele varjata või tõsta esile detaile
- suhelda üheseltmõistetavalt
  - UML (*Unified Modeling Language* – unifitseeritud modelleerimise keel): üks keel kõigi osalejate jaoks

Visuaalne modelleerimine UML abil

- *Erinevad vaated*
- *Täpne süntaks ja semantika*

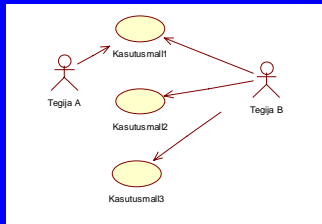

Dünaamika skeemid

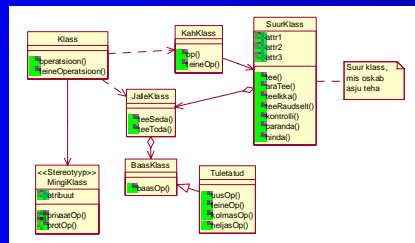
Tarkvaratehnika: tarkvaraprojekti juhtimine (loeng 1)

Skeemid visuaalsele modelleerimisel

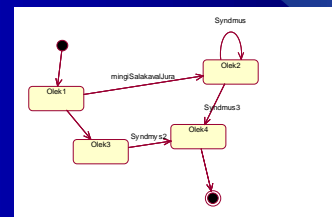
Kasutusmalli-
skeem

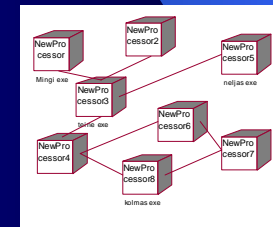
Klassiskeem

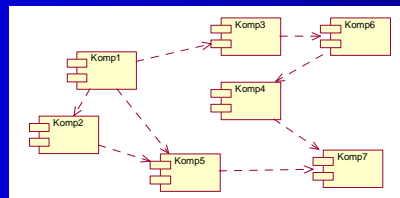
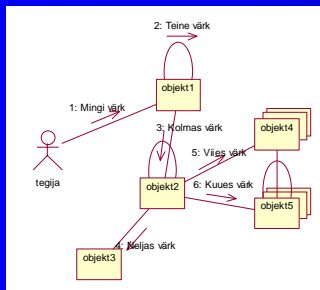
Olekuskeem

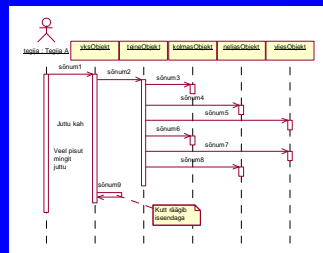
Evituskeem

Koostöö-
skeem

Komponendiskeem

Järgneviskeem

1. Järgneviskeem. tarkvaraprojekti juhtimine (loeng I)

Pärikonstrueerimine ja pöördkonstrueerimine

Ehitatav süsteem

Kontrolli pidevalt kvaliteeti

Arenda iteratiivselt

Halda nõudeid

Kasuta komponentarhitektuuri

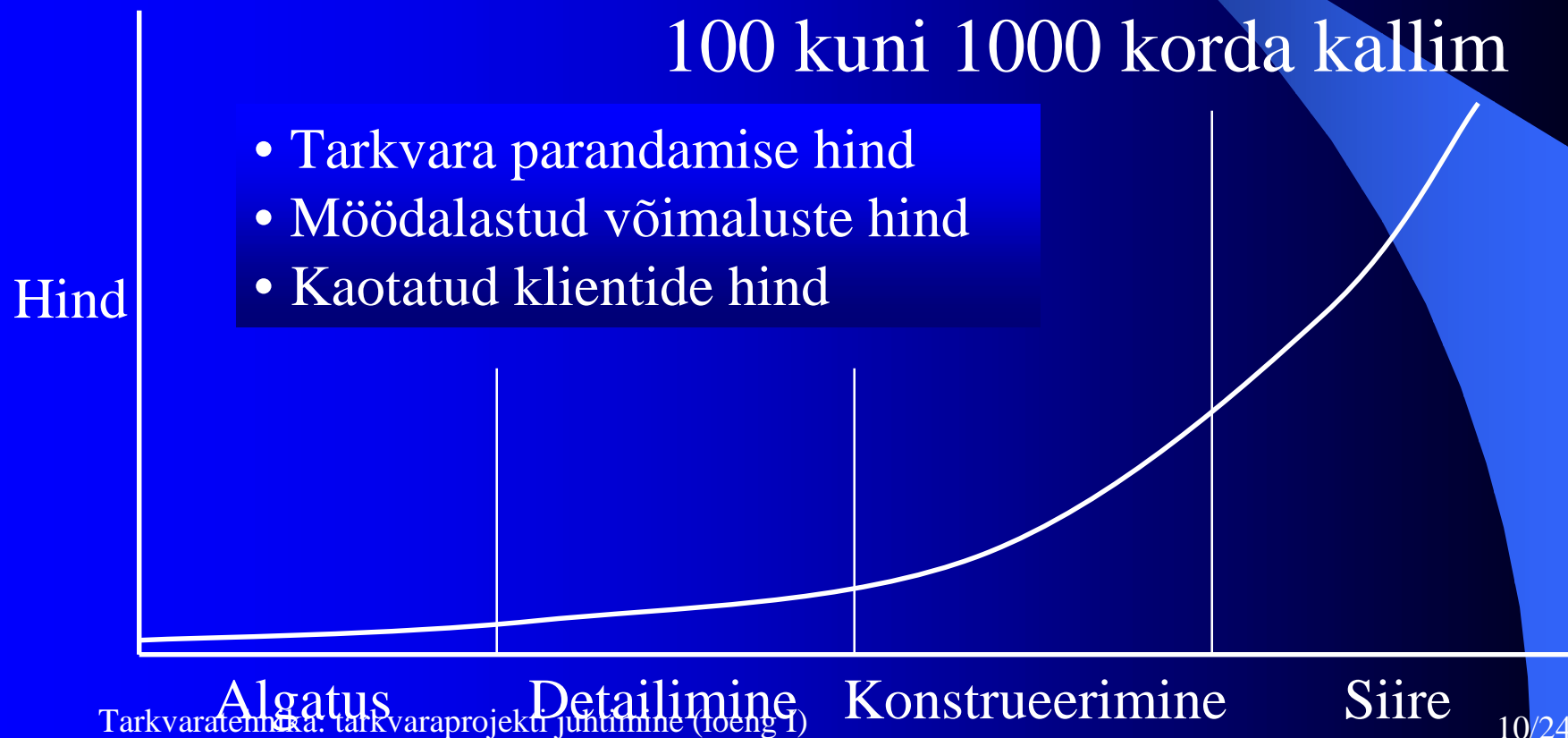
Modelleeri visuaalselt (UML)

Kontrolli pidevalt kvaliteeti

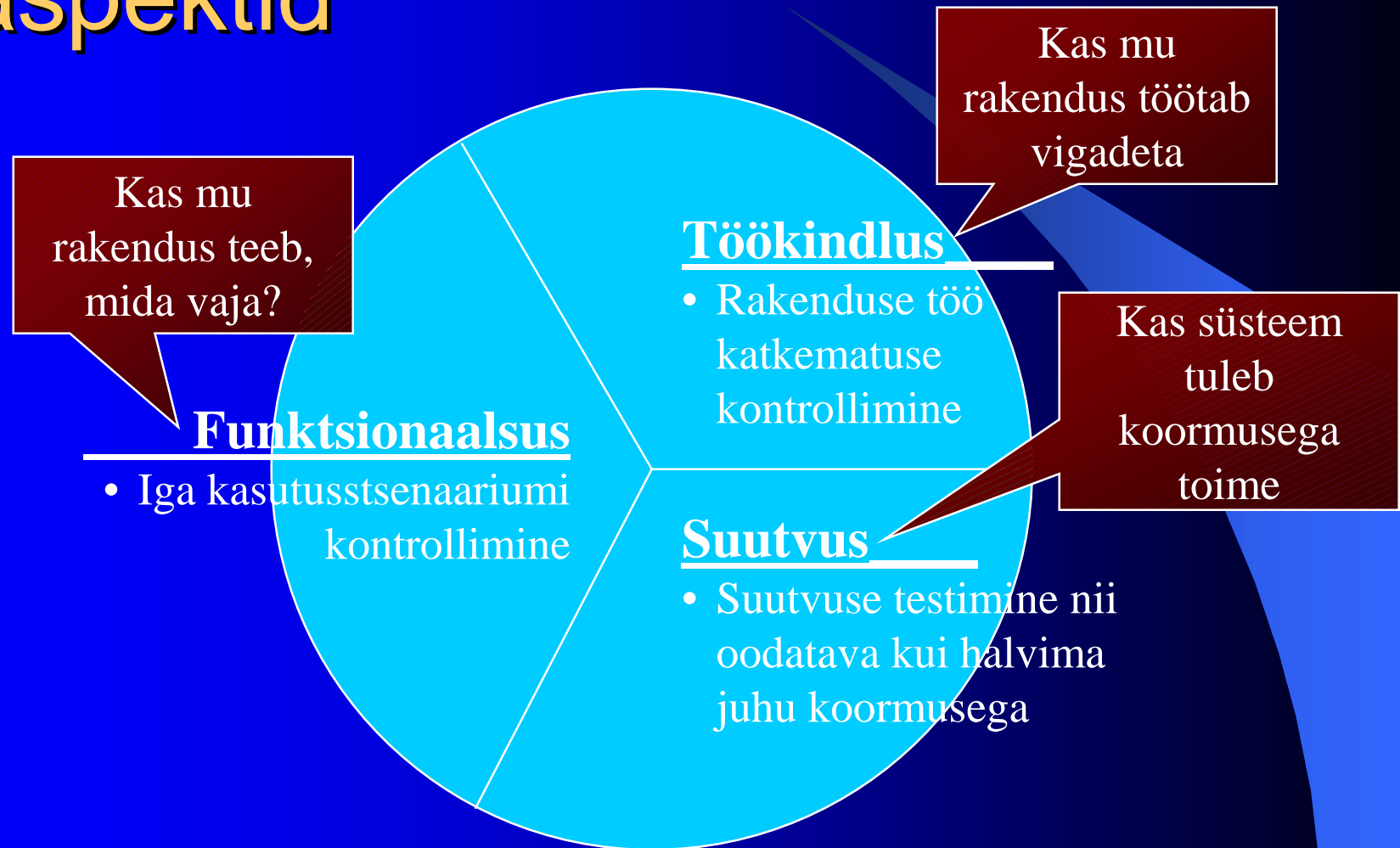
Halda muudatusi

Tarkvara kvaliteedi pidev kontrollimine

Tarkvaraprobleemide leidmine ja parandamine on peale evitust 100 kuni 1000 korda kallim

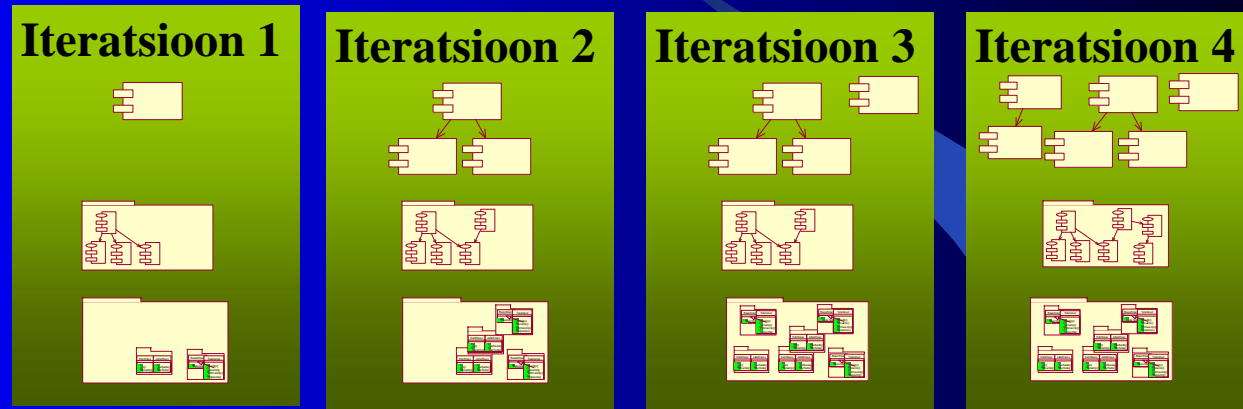

Tarkvarakvaliteedi erinevad aspektid

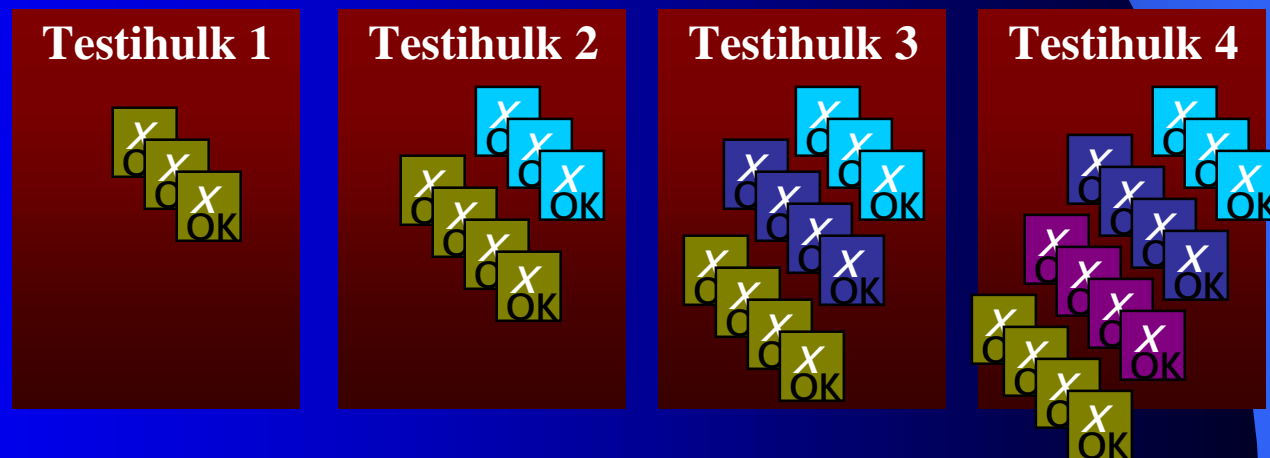

Testi igas iteratsioonis

UML mudel
ja teostus

Testid

Halda muudatusi

Arenda iteratiivselt

Halda nõudeid

Kasuta komponentarhitektuuri

Modelleeri visuaalselt (UML)

Kontrolli pidevalt kvaliteeti

Halda muudatusi

Mida on vaja juhtida?

- Muudatusi, et itereerimine oleks võimalik
- Privaatne töökoopia iga arendaja jaoks
- Automatiseeritud teostuse/integreerimise haldus
- Paralleelne arendus

Konfiguratsioonihaldus on rohkem, kui lihtsalt *check-in* ja *check-out*

Konfiguratsioonihaldussüsteemi aspektid

- Muutmistaotluste (*Change Request* – CR) haldamine
- Konfiguratsiooni seis hindamine
- Konfiguratsioonihaldus (CM)
- Muudatuste jälitamine
- Versiooni jälgimine
- Tarkvaraline keskkond

Unifitseeritud muutmisjuhtimine (UCM)

- Kirjeldab, kuidas juhtida muutusi
  - nõuetes
  - projekteerimismudelites
  - dokumentatsioonis
  - komponentides
  - testjuhtumites
  - lähtekoodis
- Unifitseerib projekti plaanimise ning projekti arengu ja muutuvate tehiste jälgimise

Parima tööpraktika osad võimendavad teineteist

Parim tööpraktika

Arenda iteratiivselt

Halda nõudeid

Kasuta komponentarhitektuuri

Modelleeri visuaalselt (UML)

Kontrolli pidevalt kvaliteeti

Halda muudatusi

Tagab kasutajate kaasamise
ja nõuete arenemise

Võimaldab varakult arhitektuuri
otsuseid vastu võtta

Võimaldab projekteerimise/teostamise
keerukust inkrementaalselt lahata

Kvaliteeti mõõdetakse varakult ja tihti

Arendusalus areneb inkrementaalselt

Unifitseeritud tarkvaraarenduse protsess

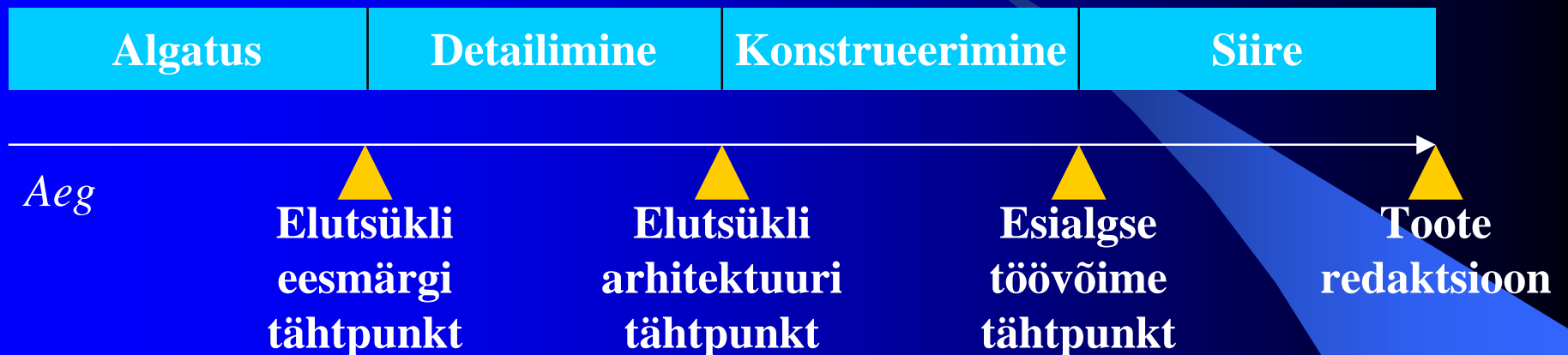
- Protsessi eesmärk
  - Koosneb juhenditest kvaliteetse tarkvara efektiivseks väljatöötamiseks
  - Vähendab riske ja suurendab ennustatavust
  - Soodustab üldise töökultuuri tekkimist
- Unifitseeritud tarkvaraarenduse protsess
  - Üldine objektorienteeritud tarkvara väljatöötamiseks
  - Rakendab parimat tööpraktikat

Protsess üldises mõttes

Protsess defineerib, kes teeb **mida**, **millal** ja **kuidas**, et saavutada teatavat eesmärki.

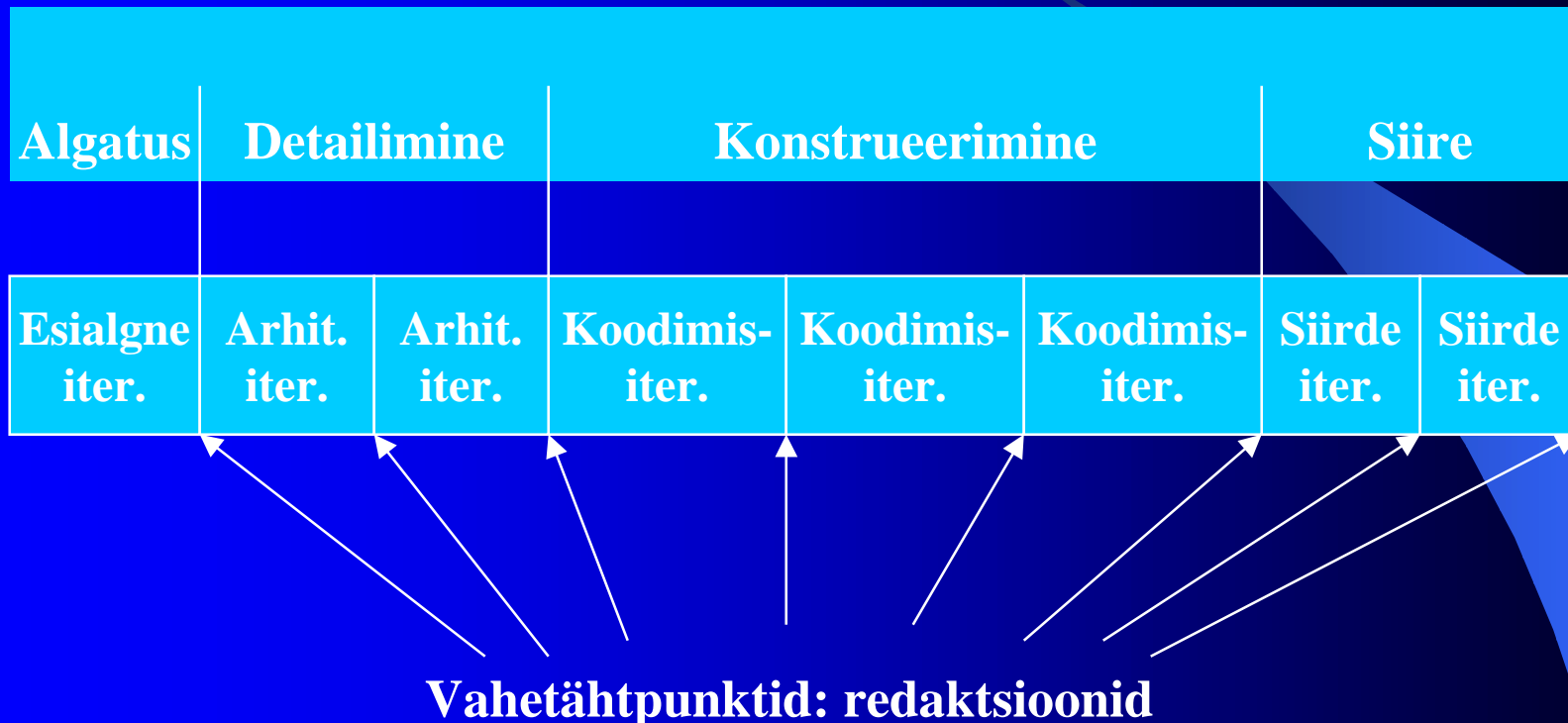
UPi struktuur – faasid ja peamised tähtpunktid

- UPis on neli faasi:
  - **Algatus** – defineerib projekti ulatuse
  - **Detailimine** – planeerib projekti, spetsifitseerib erisusi, loob arhitektuuri arendusaluse
  - **Konstrueerimine** – valmistab toote
  - **Siire** – kannab toote lõppkasutajateni

Iteratsioonid ja faasid

Iteratsioon on kinnitatud plaani ja hindamiskriteeriumite järgi toimiv eristatav tegevuste jada, mille tulemuseks on **demonstreeritav redaktsioon**.

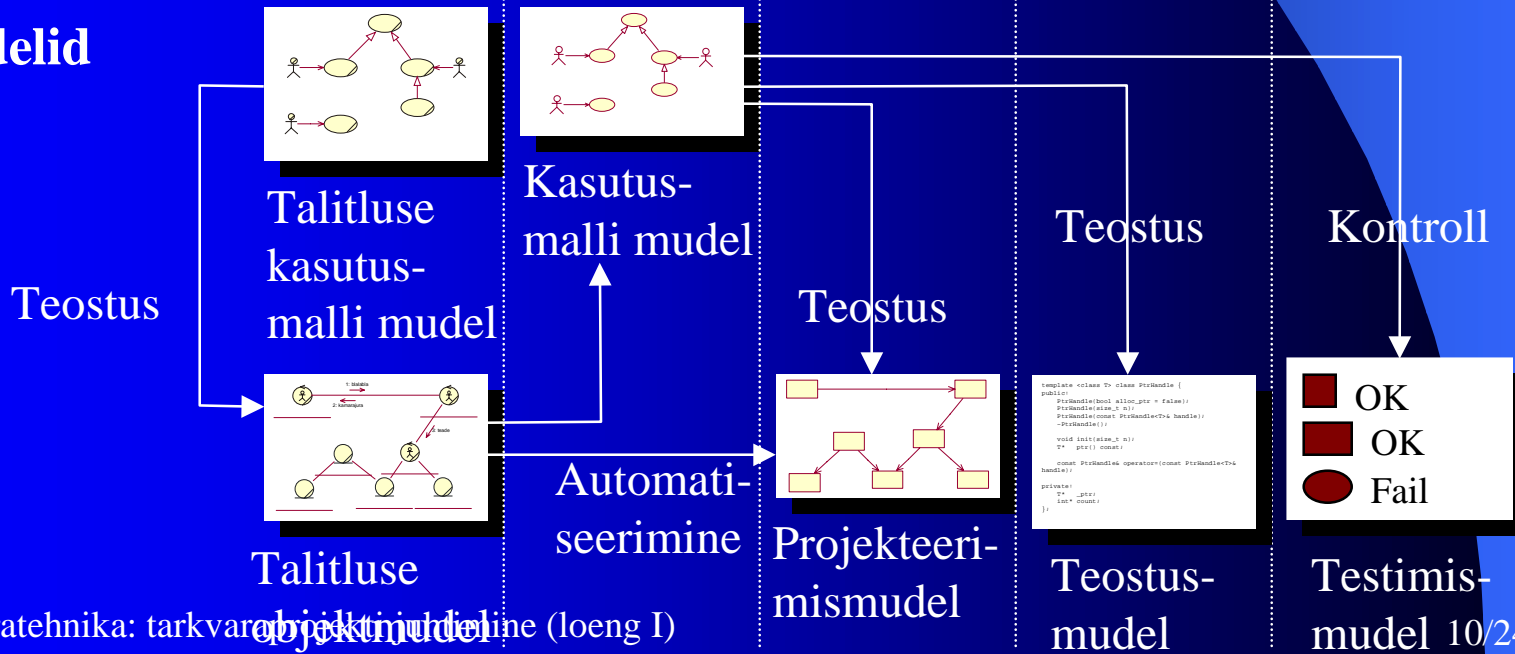
Tarkvaratehnika: tarkvaraprojekti juhtimine (loeng I)

Töövood

Protsessi põhivood

Mudelid

Kõik koos

